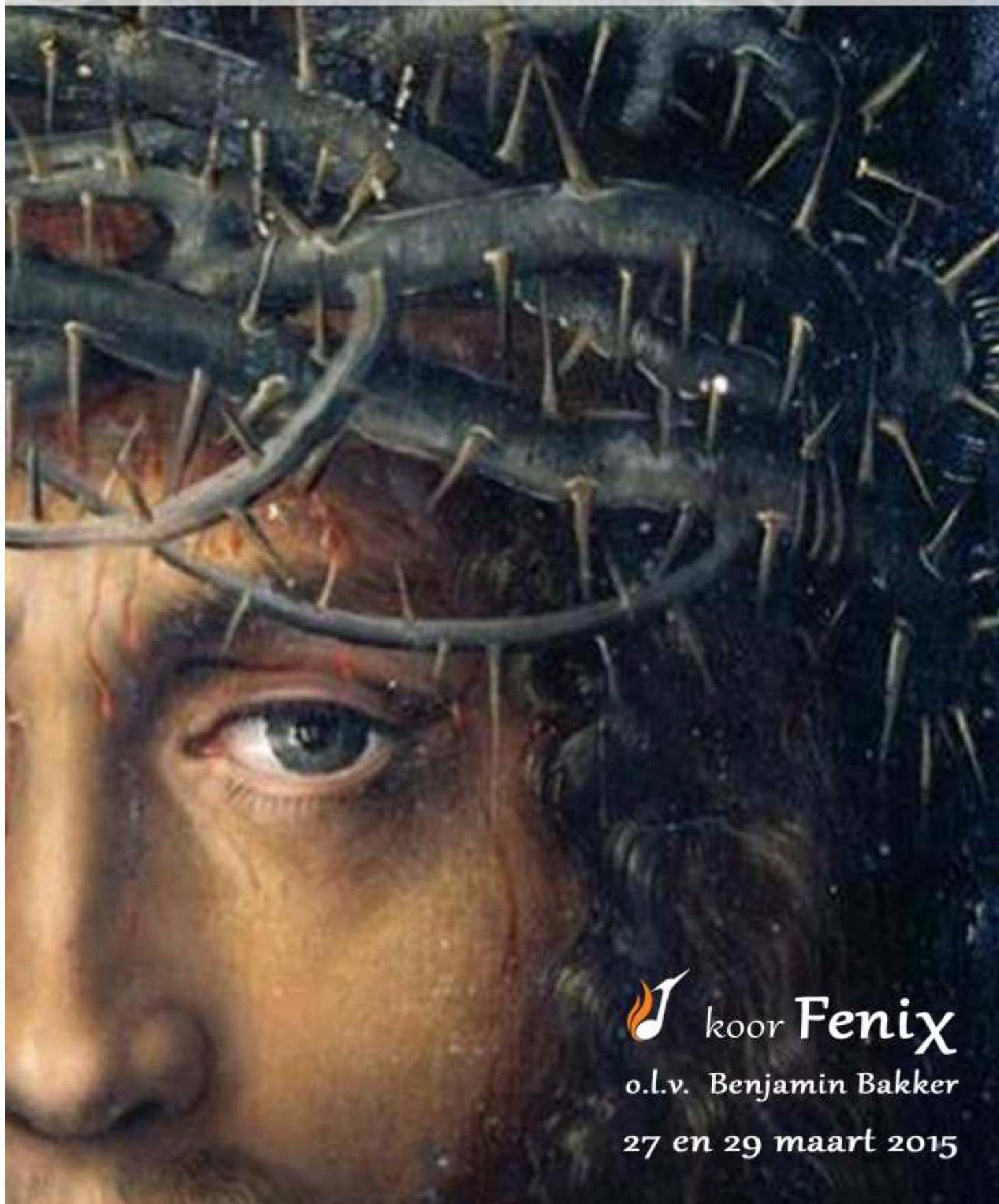

Johannes-Passion

 koor **Fenix**

o.l.v. Benjamin Bakker

27 en 29 maart 2015

Hartelijk welkom bij dit bijzondere concert. Voor het eerst in haar vijftienjarige bestaan voert koor FeniX de Johannes-Passion van J.S. Bach uit. Dit kortere maar krachtige broertje van de Matthäus beleefde zijn première op Goede Vrijdag in 1724 en is bijna driehonderd jaar later nog onverminderd aangrijpend. Het gebeurt niet vaak dat FeniX zo'n groot en bekend werk met orkest en solisten ten gehore brengt. Wij hopen dat u zich net als wij zult laten meeslepen door de dynamische vocale lijnen die tegelijkertijd fel en gevoelig, teatraal en ingetogen zijn. Veel luisterplezier gewenst!

koor **FeniX**

Johannes-Passion BWV 245

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750)

Dirigent **Benjamin Bakker**

Eric Jansen tenor (evangelist)

Andreas Goetze bas (Jezus)

Brigitte van Hagen sopraan

Rob Meijers alt

Lior Leibovici tenor (27-3)

Uroš Petrač tenor (29-3)

Patrick Pranger bas

ABC orkest

Toelichting

Al heel vroeg in de geschiedenis van de christelijke liturgie was het gebruikelijk om het lijdensverhaal van Christus in de Goede of Stille Week op verschillende dagen voor te lezen in de versie van een van de vier evangelisten: op Palmzondag de versie van Mattheus, op dinsdag die van Marcus, op woensdag die van Lucas en op Goede Vrijdag die van Johannes. De kerkvader Augustinus (345-430) schrijft dat deze lezingen op een plechtige lectiotoon plaatsvonden.

Om enige afwisseling in de langdurende schriftlezing te brengen, paste men een eenvoudige rolverdeling toe: de diaken zong het evangelieverhaal, de priester zong de woorden van Christus en de subdiaken vertolkte de woorden die van nevenfiguren of het volk afkomstig zijn. Deze passielezing, die tot op heden in de katholieke liturgie gehandhaafd is gebleven, noemt men de korale of gregoriaanse passie. Zij was tijdens het leven van Bach in de Lutherse eredienst nog in gebruik, zij het in het Duits, de landstaal.

Daarnaast ontstond aan het einde van de 15de eeuw de figurale passie of motetpassie, een meerstemmige toonzetting van het lijdensverhaal. Voorbeelden hiervan vindt men onder meer bij Jacob Obrecht, Orlando di Lasso, Joachim à Burck en Leonard Lechner. Heinrich Schütz (1585-1672) componeerde het evangelieverhaal in een eenstemmige psalmodietoon, maar zette de woorden van het volk meerstemmig en liet het passieverhaal voorafgaan en volgen door een motet. In de zogenaamde oratorische passie stapte men af van de letterlijke evangelietekst. Het verhaal werd vrij naverteld, onderbroken door beschouwingen in aria- of koorvorm en instrumentaal begeleid. De eerste oratorische passie in Leipzig (volgens het Evangelie van Marcus) was van de hand van Johann Kuhnau, Bachs voorganger als cantor van de Thomaskerk.

Johann Sebastian Bach.

Ontstaan

De Johannes-Passion behoort tot de meest monumentale werken van Bach. Hij ontving de opdracht van de stad Leipzig in 1724 en slechts drie maanden later, op Goede Vrijdag, klonk de Johannes-Passion voor het eerst in de Thomaskerk. Daarna heeft Bach de passie nog driemaal uitgevoerd. Vanaf 1739 begon hij aan een definitieve schoonschriftpartituur, maar hij is nooit verder gekomen dan de evangelietekst vlak voor het koraal "Wer hat Dich so geschlagen". Bach bracht continu correcties en veranderingen in partijen aan die niet in een partituur terechtkwamen.

De partituur die tegenwoordig gebruikt wordt, volgt grotendeels Bachs versie uit 1749. Het thans gebruikelijke openingskoor "Herr, unser Herrscher" en het slotkoraal "Ach Herr, laß dein lieb Engelein" voegde Bach pas later toe. Tevens voegde hij aan deze versie nog een aantal aria's en arioso's toe, namelijk "Ach, mein Sinn", "Erwäge", "Mein Herz", "Zerfließe, mein Herze" en "Betrachte, meine Seel". In een eerdere versie van de Johannes-Passion, die uit 1725, gebruikte Bach als openingskoor het slotkoor van het eerste deel van zijn Matthäus-Passion "O Mensch, bewein dein Sünde groß".

De Johannes-Passion is geschreven voor sopraan- en alto solo en voor twee tenor- en twee bassoli, vierstemmig koor, orkest en basso continuo. Bach gebruikte in het orkest enkele instrumenten die in zijn tijd al min of meer in onbruik waren geraakt, zoals de viola d'amore en de theorbe (basluit) in het bas-arioso "Betrachte" en in de tenor-aria "Erwäge", alsook de viola da gamba in de alt-aria "Es ist vollbracht".

De tekst

Het grootste deel van de tekst is ontleend aan het Johannesevangelie. Opvallend is dat Bach tweemaal een dramatische tekst uit het Mattheusevangelie invoegde: "Da dachte Petrus an die Worte Jesu" (Mt. 26:75) en "Und siehe da, der Vorhang im Tempel zerriss..." (Mt. 27:51-52). De teksten van de aria's heeft Bach hoogstwaarschijnlijk zelf geschreven, geïnspireerd door passieteksten van zijn tijdgenoten Barthold Brockes en Christian Postel. Het openingskoor "Herr, unser Herrscher" bevat toespelingen op psalm 8,2. De koraalteksten zijn te vinden bij Luther (1539), Heerman (1630) en Gerhardt (1647).

Johannes legt in zijn teksten minder dan bijvoorbeeld Mattheus de nadruk op het lijden van Jezus. Hij ziet de kruisiging als een verlossing en een terugkeer naar de Vader. De Zoon van God is naar de aarde gezonden met een boodschap die de mensen niet begrepen. Jezus komt tegenover zijn rechters onomwonden uit voor wie hij is: "Ich bin's". Op weg naar Golgotha draagt Hij zijn kruis alleen. Aan het kruis genageld is Hij minder

de man van smarten en meer degene die de wil van zijn Vader voltrekt. Hij vraagt zich dan ook niet af waarom God Hem heeft verlaten. Nadat Hij wat zure wijn heeft gedronken zegt Hij: "Es ist vollbracht", buigt het hoofd en sterft, zonder luid geschreeuw.

De opbouw

Door de haast architectonische structuur en de daarmee verbonden theologische visie onderscheidde Bach zich van al zijn voorgangers, die passie-oratoria componeerden als een aaneenschakeling van nummers. De Vader-Zoonverhouding en het proces in het gerechtshof dat tot de kruisiging leidt, vormen de hoofdthema's in de Johannes-Passion.

De relatie tussen God en Jezus en de rol die Jezus' veroordeling vervult in Zijn opdracht, worden door Bach breed uitgemeten in het monumentale openingskoor "Herr, unser Herrscher". De Zoon van God, wiens roem in alle landen wordt verheerlijkt, daalt nederig af, vervult zijn zending en keert terug naar de Vader. De Heer is knecht geworden. Deze drie fasen zijn volgens de theologen symbolisch weergegeven door de driedeling van het openingskoor, gecomponeerd in de da-capovorm: A B A.

Het proces krijgt in het werk veel aandacht, waardoor de Johannes minder bespiegelend is dan de Matthäus. Het koraal "Durch Dein Gefängnis, Gottes Sohn" vormt de kern van de passie. Vanuit dit muzikale centrum heeft Bach de beide 'vleugels' symmetrisch uitgecomponeerd. Tot aan dit koraal wil Pilatus, voor wie Jezus' onschuld vaststaat, Hem niet doden. Nadat het koraal geklonken heeft, wijkt hij geleidelijk voor het zich opdringende volk. De pauze zal daarom plaatsvinden nadat het koraal "Durch Dein Gefängnis, Gottes Sohn" geklonken heeft.

PASSIO SECUNDUM JOHANNEM

Deel 1

Nr. 1 Koor

Herr, unser Herrscher, dessen Ruhm
in allen Landen herrlich ist!
Zeig uns durch deine Passion,
Daß du, der wahre Gottessohn,
Zu aller Zeit,
Auch in der größten Niedrigkeit,
Verherrlicht worden bist!

Heer, onze Heerser, wiens roem
in alle landen heerlijk is!
Toon ons door Uw lijden
dat Gij, de ware Zoon van God
te allen tijde,
ook in de uiterste onaanzienlijkheid,
verheerlijkt bent.

Jezus' gevangenneming (Johannes 18, 1-11)

Nr. 2 Recitatief en koor

Evangelist

Jesus ging mit seinen Jüngern über den Bach
Kidron, da war ein Garten, darein ging Jesus und
seine Jünger. Judas aber, der ihn verriet, wußte
den Ort auch, denn Jesus versammelte sich oft
dasselbst mit seinen Jüngern. Da nun Judas zu
sich hatte genommen die Schar und der
Hohenpriester und Pharisäer Diener, kommt er
dahin mit Fackeln, Lampen und mit Waffen.
Als nun Jesus wußte alles, was ihm begegnen
sollte, ging er hinaus und sprach zu ihnen:

Jesus

Wen suchet ihr?

Evangelist

Sie antworteten ihm:

Chor

Jesum von Nazareth!

Evangelist

Jesus spricht zu ihnen:

Jesus

Ich bins.

Evangelist

Judas aber, der ihn verriet, stund auch bei ihnen.

Als nun Jesus zu ihnen sprach: Ich bins, wichen
sie zurücke und fielen zu Boden.

Da fragete er sie abermal:

Jesus

Wen suchet ihr?

Evangelist

Sie aber sprachen:

Chor

Jesum von Nazareth!

Evangelist

Jesus antwortete:

Evangelist

Jezus ging met zijn discipelen naar de overzijde van
de beek Kidron, er was daar een hof, waar Hij met
zijn discipelen binnenging. Ook Judas, zijn verrader,
wist die plaats, omdat Jezus daar dikwijls was sa-
mengekomen met zijn discipelen. Toen Judas nu de
schare en de dienaren van de overpriesters en de
Farizeeën om zich heen verzameld had, ging hij er-
heen met fakkels, lantaarns en wapens. Jezus dan,
alles wetende, wat over Hem komen zou, kwam naar
voren en zeide tot hen:

Jesus

Wie zoekt gij?

Evangelist

Zij antwoordden Hem:

Koor

Jezus van Nazareth!

Evangelist

Jezus zeide tot hen:

Jesus

Ik ben het.

Evangelist

En ook Judas, zijn verrader, stond bij hen. Toen Hij
dan tot hen zeide: Ik ben het, deinsden zij terug en
vielen ter aarde.

Wederom dan stelde Hij hun de vraag:

Jesus

Wie zoekt gij?

Evangelist

En zij zeiden:

Koor

Jezus van Nazareth!

Evangelist

Jezus antwoordde:

Jesus

Ich hab's euch gesagt, daß ichs sei; suchet ihr denn mich, so lasset diese gehen!

Nr. 3 Koraal

*O große Lieb, o Lieb ohn alle Maße,
Die dich gebracht auf diese Marterstraße!
Ich lebte mit der Welt in Lust und Freuden,
Und du mußt leiden!*

Nr. 4 Recitatief

Evangelist

Auf daß das Wort erfüllet würde, welches er sagte: Ich habe der keine verloren, die du mir gegeben hast. Da hatte Simon Petrus ein Schwert und zog es aus und schlug nach des Hohenpriesters Knecht und hieb ihm sein recht Ohr ab; und der Knecht hieß Malchus.

Da sprach Jesus zu Petro:

Jesus

Stecke dein Schwert in die Scheide! Soll ich den Kelch nicht trinken, den mir mein Vater gegeben hat?

Nr. 5 Koraal

*Dein Will gescheh, Herr Gott, zugleich
Auf Erden wie im Himmelreich.
Gib uns Geduld in Leidenszeit,
Gehorsam sein in Lieb und Leid;
Wehr und steur allem Fleisch und Blut,
Das wider deinen Willen tut!*

Jezus

Ik zeide u, dat Ik het ben. Indien gij Mij dan zoekt, laat dezen heengaan!

O grote liefde, o liefde zonder maat

*die u op deze lijdensweg gebracht heeft!
Ik leefde in een wereld vol lust en vreugde,
terwijl Gij moest lijden!*

Evangelist

Opdat het woord vervuld werd, dat Hij gesproken had: Wie Gij Mij gegeven hebt, uit hen heb Ik niemand laten verloren gaan. Simon Petrus dan, die een zwaard had, trok het, en hij trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het rechteroor af; de naam nu van de slaaf was Malchus. Jezus dan zeide tot Petrus:

Jezus

Steek het zwaard in de schede; de beker, die de Vader Mij gegeven heeft, zou Ik die niet drinken?

Jezus voor de hogepriesters (Johannes 18, 12-;27; Mattheus 26, 75)

Nr. 6 Recitatief

Evangelist

Die Schar aber und der Oberhauptmann und die Diener der Juden nahmen Jesum und bunden ihn und führeten ihn, aufs erste zu Hannas, der war Kaiphass Schwäher, welcher des Jahres Hoherpriester war. Es war aber Kaiphass, der den Juden riet, es wäre gut, daß ein Mensch würde umbracht für das Volk.

Nr. 7 Aria (alt)

Von den Stricken meiner Sünden
Mich zu entbinden,
Wird mein Heil gebunden.
Mich von allen Lasterbeulen
Völlig zu heilen,
Läßt er sich verwunden.

Evangelist

De afdeling soldaten dan en de overste en de dienaars der Joden namen Jezus gevangen, boeiden Hem, en brachten Hem eerst voor Annas, want hij was de schoonvader van Kajafas, die dat jaar hogepriester was; en Kajafas was het, die de Joden de raad had gegeven: Het is nuttig, dat één mens sterft ten behoeve van het volk.

Om mij van uit de boeien van mijn zonden
los te maken,
wordt mijn Heiland vastgebonden.
Om mij van alle gezwollen van mijn slechtheid
volledig te genezen,
laat Hij zich verwonden.

Nr. 8 Recitatief

Evangelist

Simon Petrus aber folgete Jesu nach und ein ander Jünger.

Nr. 9 Aria (sopraan)

Ich folge dir gleichfalls mit freudigen Schritten
Und lasse dich nicht,
Mein Leben, mein Licht.
Befördre den Lauf
Und höre nicht auf,
Selbst an mir zu ziehen,
zu schieben, zu bitten.

Nr. 10 Recitatief

Evangelist

Derselbige Jünger war dem Hohenpriester bekannt und ging mit Jesu hinein in des Hohenpriesters Palast. Petrus aber stund draußen vor der Tür. Da ging der andere Jünger, der dem Hohenpriester bekannt war, hinaus und redete mit der Türhüterin und führete Petrum hinein. Da sprach die Magd, die Türhüterin, zu Petro:

Ancilla

Bist du nicht dieses Menschen Jünger einer?

Evangelist

Er sprach:

Petrus

Ich bins nicht!

Evangelist

Es stunden aber die Knechte und Diener und hatten ein Kohlfeu'r gemacht (denn es war kalt) und wärmeten sich. Petrus aber stund bei ihnen und wärmete sich. Aber der Hohepriester fragte Jesum um seine Jünger und um seine Lehre. Jesus antwortete ihm:

Jesus

Ich habe frei, öffentlich geredet vor der Welt. Ich habe allezeit gelehret in der Schule und in dem Tempel, da alle Juden zusammenkommen, und habe nichts im Verborgnen geredt. Was fragest du mich darum? Frage die darum, die gehöret haben, was ich zu ihnen geredet habe! Siehe, dieselbigen wissen, was ich gesaget habe!

Evangelist

Als er aber solches redete, gab der Diener einer, die dabeistunden, Jesu einen Backenstreich und sprach:

Servus

Solltest du dem Hohenpriester also antworten?

Evangelist

En Simon Petrus en een andere discipel volgden Jezus.

Ik volg U eveneens met vreugdevolle schreden
en verlaat u niet,
mijn leven, mijn licht.
Begunstig mijn pad
en houd niet op
zelf aan mij te trekken,
me bij te sturen, me aan te sporen.

Evangelist

En die discipel was een bekende van de hogepriester en hij ging met Jezus het paleis van de hogepriester binnen, maar Petrus stond buiten aan de poort. De andere discipel dan, de bekende van de hogepriester, kwam naar buiten, en hij sprak met de portierster en bracht Petrus binnen. De slavin dan, die portierster was, zeide tot Petrus:

Maagd:

Behoort gij niet tot de discipelen van deze mens?

Evangelist

Hij zeide:

Petrus

Ik niet!

Evangelist

De slaven en de dienaars stonden zich te warmen bij een kolenvuur, dat zij aangelegd hadden want het was koud, en ook Petrus stond zich bij hen te warmen. De hogepriester dan vroeg Jezus naar zijn discipelen en naar zijn leer. Jezus antwoordde hem:

Jezus

Ik heb vrijuit tot de wereld gesproken; Ik heb voortdurend in de synagoge geleerd en in de tempel, waar al de Joden bijeenkomen, en in het verborgen heb Ik niets gesproken. Waarom vraagt gij Mij? Vraag hun, die gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie, dezen weten, wat Ik gezegd heb.

Evangelist

En toen Hij dit zeide, gaf een van de dienaars, die erbij stond, Jezus een slag in het gelaat en zeide:

Dienaar

Antwoordt Gij zo de hogepriester?

Evangelist

Jesus aber antwortete:

Jesus

Hab ich übel geredt, so beweise es, daß es böse sei, hab ich aber recht geredt, was schlägest du mich?

Nr. 11 Koraal

*Wer hat dich so geschlagen,
Mein Heil, und dich mit Plagen
So übel zugericht'?*
*Du bist ja nicht ein Sünder,
Wie wir und unsre Kinder,
Von Missetaten weißt du nicht.*

*Ich, ich und meine Sünden,
Die sich wie Körnlein finden
Des Sandes an dem Meer,
Die haben dir erreget
Das Elend, das dich schläget,
Und das betrübte Marterheer.*

Nr. 12 Recitatief

Evangelist

Und Hannas sandte ihn gebunden zu dem Hohenpriester Kaiphas. Simon Petrus stund und wärmte sich; da sprachen sie zu ihm:

Chor

Bist du nicht seiner Jünger einer?

Evangelist

Er leugnete aber und sprach:

Petrus

Ich bins nicht!

Evangelist

Spricht des Hohenpriesters Knecht' einer, ein Gefreundter des, dem Petrus das Ohr abgehauen hatte:

Servus

Sahe ich dich nicht im Garten bei ihm?

Evangelist

Da verleugnete Petrus abermal, und alsobald krähete der Hahn. Da gedachte Petrus an die Worte Jesu und ging hinaus und weinete bitterlich.

Nr. 13 Aria (tenor)

Ach, mein Sinn,
Wo willst du endlich hin,
Wo soll ich mich erquicken?
Bleib ich hier,
Oder wünsch ich mir

Evangelist

Jezus antwoordde hem:

Jezus

Indien Ik verkeerd gesproken heb, geef aan wat verkeerd was, maar indien het goed was waarom slaat gij Mij?

*Wie heeft U zo geslagen,
mijn Heiland, en U met plagen
zoveel kwaad gedaan?*
*Gij zijt toch immers geen zondaar,
zoals wij en onze kinderen;
van euveldeeden weet Gij niet.*

*Ik, ik en mijn zonden
die zich als de korrels van het zand
aan zee laten vinden,
die hebben U toch
de ellende berokkend, die U treft,
en de droevige schare van martelaren.*

Evangelist

Annas dan zond Hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester. En Simon Petrus stond zich te warmen. Zij zeiden dan tot hem:

Koor

Gij behoort toch ook niet tot zijn discipelen?

Evangelist

Hij ontkende het en zeide:

Petrus

Ik niet!

Evangelist

Een der slaven van de hogepriester, een verwant van hem, wiens oor Petrus had afgeslagen, zeide:

Dienaar

Zag ik u niet in de hof met Hem?

Evangelist

Petrus dan ontkende het wederom en terstond daarop kraaide een haan. Daarop herinnerde Petrus zich de woorden van Jezus en ging naar buiten en weende bitter.

Ach, mijn geest,
waar wil je uiteindelijk heen,
waar zal ik mij verkwikken?
Blijf ik hier,
of wens ik mij

Berg und Hügel auf den Rücken?
Bei der Welt ist gar kein Rat,
Und im Herzen
Stehn die Schmerzen
Meiner Missetat,
Weil der Knecht den Herrn verleugnet hat.

berg en heuvel op mijn rug?
In de wereld is helemaal geen raad
en in mijn hart
staan de pijnigingen
van mijn wandaad,
omdat de knecht zijn heer verloochend heeft.

Nr. 14 Koraal

*Petrus, der nicht denkt zurück,
Seinen Gott verneinet,
Der doch auf ein' ernsten Blick
Bitterlichen weinet.
Jesu, blicke mich auch an,
Wenn ich nicht will büßen;
Wenn ich Böses hab getan,
Rühre mein Gewissen!*

*Petrus, die het zich niet herinnert,
verloochent zijn God,
maar bij een ernstige blik
moet hij toch bitter wenen.
Jezus, kijk mij ook zo aan,
als ik niet wil boeten;
als ik kwaad gedaan heb,
raak dan mijn geweten aan!*

Deel 2

Nr. 15 Koraal

*Christus, der uns selig macht,
Kein Bös' hat begangen,
Der ward für uns in der Nacht
Als ein Dieb gefangen,
Geführt vor gottlose Leut
Und fälschlich verklaget,
Verlacht, verhöhnt und verspeit,
Wie denn die Schrift saget.*

*Christus, die ons zalig maakt,
die geen kwaad heeft bedreven,
die werd voor ons in de nacht
als een dief gevangengenomen.
Geleid voor goddeloze lieden
en valselijk beschuldigd,
bespot, beschimpt en bespuwd,
zoals de Schrift het zegt.*

Jezus en Pilatus (Johannes 18, 28-40; 19, 1-22)

Nr. 16 Recitatief

Evangelist

Da führeten sie Jesum von Kaiphas vor das
Richthaus, und es war frühe. Und sie gingen
nicht in das Richthaus, auf daß sie nicht unrein
würden, sondern Ostern essen möchten.
Da ging Pilatus zu ihnen heraus und sprach:

Pilatus

Was bringet ihr für Klage wider diesen Menschen?

Evangelist

Sie antworteten und sprachen zu ihm:

Chor

Wäre dieser nicht ein Übeltäter, wir hätten dir
ihn nicht überantwortet.

Evangelist

Da sprach Pilatus zu ihnen:

Pilatus

So nehmet ihr ihn hin und richtet ihn nach
eurem Gesetze!

Evangelist

Zij brachten Jezus dan van Kajafas naar het ge-
rechtsgebouw. En het was vroeg in de morgen;
doch zelf gingen zij het gerechtsgebouw niet bin-
nen, om zich niet te verontreinigen, maar het
Pascha te kunnen eten. Pilatus dan kwam tot hen
naar buiten en zeide:

Pilatus

Welke aanklacht brengt gij tegen deze mens in?

Evangelist

Zij antwoordden en zeiden tot hem:

Koor

Indien Hij geen boosdoener was, zouden wij Hem
niet aan u overgeleverd hebben.

Evangelist

Pilatus dan zeide tot hen:

Pilatus

Neemt gij Hem en oordeelt Hem naar uw wet.

Evangelist

Da sprachen die Juden zu ihm:

Chor

Wir dürfen niemand töten.

Evangelist

Auf daß erfüllet würde das Wort Jesu, welches er sagte, da er deutete, welches Todes er sterben würde. Da ging Pilatus wieder hinein in das Richthaus und rief Jesu und sprach zu ihm:

Pilatus

Bist du der Juden König?

Evangelist

Jesus antwortete:

Jesus

Redest du das von dir selbst, oder habens dir andere von mir gesagt?

Evangelist

Pilatus antwortete:

Pilatus:

Bin ich ein Jude?

Dein Volk und die Hohenpriester haben dich mir überantwortet; was hast du getan?

Evangelist

Jesus antwortete:

Jesus

Mein Reich ist nicht von dieser Welt; wäre mein Reich von dieser Welt, meine Diener würden darob kämpfen, daß ich den Juden nicht überantwortet würde; aber nun ist mein Reich nicht von dannen.

Evangelist

De Joden dan zeiden tot hem:

Koor

Het is ons niet geoorloofd iemand ter dood te brengen.

Evangelist

Opdat het woord van Jezus vervuld werd, dat Hij gezegd had, aanduidende, welke dood Hij sterven zou. Pilatus dan keerde terug in het gerechtsgebouw en riep Jezus en zeide tot Hem:

Pilatus

Zijt Gij de Koning der Joden?

Evangelist

Jezus antwoordde:

Jezus

Zegt gij dit uit uzelf of hebben anderen u over Mij gesproken?

Evangelist

Pilatus antwoordde:

Pilatus

Ben ik soms een Jood?

Uw volk en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd; wat hebt Gij gedaan?

Evangelist

Jezus antwoordde:

Jezus

Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld; indien mijn Koninkrijk van deze wereld geweest was zouden mijn dienaars gestreden hebben opdat Ik niet aan de Joden zou worden overgeleverd; nu echter is mijn Koninkrijk niet van hier.

Nr. 17 Koraal

*Ach großer König, groß zu allen Zeiten,
Wie kann ich gnugsam diese Treu
ausbreiten?
Keins Menschen Herze mag indes ausdenken,
Was dir zu schenken.*

*Ich kanns mit meinen Sinnen nicht erreichen,
Womit doch dein Erbarmen zu vergleichen.
Wie kann ich dir denn deine Liebestaten
Im Werk erstatten?*

*O grote Koning, groot te allen tijde,
hoe kan ik deze trouw voldoende
verspreiden?
Geen mensenhart kan toch bedenken,
wat U te schenken.*

*Ik kan er met mijn verstand niet bij
waarmee Uw ontferming te vergelijken is.
Hoe kan ik U dan uw liefdesdaden
in mijn werken terugbetalen?*

Nr. 18 Recitatief en koor

Evangelist

Da sprach Pilatus zu ihm:

Pilatus

So bist du dennoch ein König?

Evangelist

Jesus antwortete:

Evangelist

Pilatus dan zeide tot Hem:

Pilatus

Zijt Gij dus toch een koning?

Evangelist

Jezus antwoordde:

Jesus

Du sagsts, ich bin ein König. Ich bin dazu geboren und in die Welt kommen, daß ich die Wahrheit zeugen soll. Wer aus der Wahrheit ist, der höret meine Stimme.

Evangelist

Spricht Pilatus zu ihm:

Pilatus

Was ist Wahrheit?

Evangelist

Und da er das gesaget, ging er wieder hinaus zu den Juden und spricht zu ihnen:

Pilatus

Ich finde keine Schuld an ihm. Ihr habt aber eine Gewohnheit, daß ich euch einen losgebe; wollt ihr nun, daß ich euch der Juden König losgebe?

Evangelist

Da schrieen sie wieder allesamt und sprachen:

Chor

Nicht diesen, sondern Barrabam!

Evangelist

Barrabas aber war ein Mörder.

Da nahm Pilatus Jesum und geißelte ihn.

Nr. 19 Arioso (bas)

Betrachte, meine Seel,
mit ängstlichem Vergnügen,
Mit bitterer Lust und halb beklemmtem Herzen
Dein höchstes Gut in Jesu Schmerzen,
Wie dir auf Dornen, so ihn stechen,
Die Himmelsschlüsselblumen blühn!
Du kannst viel süße Frucht
von seiner Wermut brechen,
Drum sieh ohn Unterlaß auf ihn!

Nr. 20 Aria (tenor)

Erwäge, wie sein blutgefärbter Rücken
In allen Stücken
Dem Himmel gleiche geht,
Daran, nachdem die Wasserwogen
Von unsrer Sündflut sich verzogen,
Der allerschönste Regenbogen
Als Gottes Gnadenzeichen steht!

Nr. 21 Recitatief en koor

Evangelist

Und die Kriegsknechte flochten eine Krone von Dornen und satzten sie auf sein Haupt und legten ihm ein Purpurkleid an und sprachen:

Jezus

Gij zegt, dat Ik koning ben. Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik voor de waarheid zou getuigen; een ieder, die uit de waarheid is, hoort maar mijn stem.

Evangelist

Pilatus zeide tot Hem:

Pilatus

Wat is waarheid?

Evangelist

En na dit gezegd te hebben, kwam hij weder naar buiten tot de Joden en zeide tot hen:

Pilatus

Ik vind geen schuld in Hem. Maar bij u bestaat het gebruik, dat ik u op Pascha iemand loslaat: wilt gij dan dat ik u de Koning der Joden loslaat?

Evangelist

Zij schreeuwden dan wederom en zeiden:

Koor

Hem niet, maar Barabbas!

Evangelist

En Barabbas was een rover. Toen nam dan Pilatus Jezus en liet Hem geselen.

Beschouw, mijn ziel,
met angstig genoeg,
met bittere vreugde en half beklemd hart,
je hoogste goed in Jezus' smarten,
hoe voor jou op de doornen, die hem steken
de hemel-sleutelbloemen bloeien!
Je kunt vele zoete vruchten
van zijn bitterheid plukken,
houdt Hem daarom zonder onderbreking in het oog.

Bedenk, hoe Zijn door bloed gekleurde rug
in alle opzichten
met de hemel overeenstemt,
waaraan, nadat de watergolven
van onze zondvloed zich hebben teruggetrokken,
de allermooiste regenboog
als Gods genadeteken staat!

Evangelist

En de soldaten vlochten een kroon van doornen, zetten die op zijn hoofd en deden Hem een purperen kleed om, en zij traden op Hem toe en zeiden:

Chor

Sei gegrüßet, lieber Judenkönig!

Evangelist

Und gaben ihm Backenstreiche. Da ging Pilatus wieder heraus und sprach zu ihnen:

Pilatus

Sehet, ich führe ihn heraus zu euch, daß ihr erkennet, daß ich keine Schuld an ihm finde.

Evangelist

Also ging Jesus heraus und trug eine Dornenkrone und Purpurkleid. Und er sprach zu ihnen:

Pilatus

Sehet, welch ein Mensch!

Evangelist

Da ihn die Hohenpriester und die Diener sahen, schrienen sie und sprachen:

Chor

Kreuzige, kreuzige!

Evangelist

Pilatus sprach zu ihnen:

Pilatus

Nehmet ihr ihn hin und kreuziget ihn; denn ich finde keine Schuld an ihm!

Evangelist

Die Juden antworteten ihm:

Chor

Wir haben ein Gesetz, und nach dem Gesetz soll er sterben; denn er hat sich selbst zu Gottes Sohn gemacht.

Evangelist

Da Pilatus das Wort hörte, fürchtet' er sich noch mehr und ging wieder hinein in das Richthaus und spricht zu Jesu:

Pilatus

Von wannen bist du?

Evangelist

Aber Jesus gab ihm keine Antwort.

Da sprach Pilatus zu ihm:

Pilatus

Redest du nicht mit mir? Weißest du nicht, daß ich Macht habe, dich zu kreuzigen, und Macht habe, dich loszugeben?

Evangelist

Jesus antwortete:

Jesus

Du hättest keine Macht über mich, wenn sie dir nicht wäre von oben herab gegeben; darum, der mich dir überantwortet hat, der hat's größ're Sünde.

Evangelist

Von dem an trachtete Pilatus, wie er ihn losließe.

Koor

Gegroet, Koning der Joden!

Evangelist

En zij gaven Hem slagen in het gelaat. En Pilatus kwam wederom naar buiten en zeide tot hen:

Pilatus

Zie, ik breng Hem voor u naar buiten, opdat gij weet, dat ik geen schuld in Hem vind.

Evangelist

Jezus dan kwam naar buiten met de doornenkroon en het purperen kleed. En hij zeide tot hen:

Pilatus

Zie, de mens!

Evangelist

Toen dan de overpriesters en hun dienaars Hem zagen, schreeuwden zij en zeiden:

Koor

Kruisigen, kruisigen!

Evangelist

Pilatus zeide tot hen:

Pilatus

Neemt gij Hem en kruisigt Hem want ik vind geen schuld in Hem.

Evangelist

De Joden antwoordden hem:

Koor

Wij hebben een wet en naar die wet moet Hij sterven, want Hij heeft Zichzelf Gods Zoon gemaakt.

Evangelist

Toen Pilatus dan dit woord hoorde, werd hij nog meer bevreesd, en hij ging weder het gerechtsgebouw binnen en zeide tot Jezus:

Pilatus

Waar zijt Gij vandaan?

Evangelist

Maar Jezus gaf hem geen antwoord. Pilatus dan zeide tot Hem:

Pilatus

Spreekt Gij niet tot mij? Weet Gij niet, dat ik macht heb U los te laten, maar ook macht om U te kruisigen?

Evangelist

Jezus antwoordde:

Jezus

Gij zoudt geen macht tegen Mij hebben indien het u niet van boven gegeven ware: daarom heeft hij, die Mij aan u heeft overgeleverd groter zonde.

Evangelist

Van toen af trachtte Pilatus Hem los te laten.

Nr. 22 Koraal

*Durch dein Gefängnis, Gottes Sohn,
Muß uns die Freiheit kommen;
Dein Kerker ist der Gnadenthron,
Die Freistatt aller Frommen;
Denn gingst du nicht die
Knechtschaft ein,
Müßt unsre Knechtschaft ewig sein.*

*Door Uw gevangenschap, zoon van God,
moet voor ons de vrijheid komen;
Uw kerker is de genadetroon,
de vrijplaats voor alle vromen;
Want als Gij niet de knechtschap
was aangegaan,
had onze knechtschap eeuwig moeten zijn.*

PAUZE (liefst geen applaus)

Nr. 23 Recitatief en koor

Evangelist

Die Juden aber schriean und sprachen:

Chor

Lässest du diesen los, so bist du des Kaisers
Freund nicht; denn wer sich zum Könige machet,
der ist wider den Kaiser.

Evangelist

Da Pilatus das Wort hörete, führete er Jesum
heraus und satzte sich auf den Richtstuhl, an der
Stätte, die da heißet: Hochpflaster, auf Ebräisch
aber: Gabbatha. Es war aber der Rüsttag in
Ostern um die sechste Stunde, und er spricht
zu den Juden:

Pilatus

Sehet, das ist euer König!

Evangelist

Sie schriean aber:

Evangelist

Maar de Joden schreeuwden en zeiden:

Koor

Indien gij deze loslaat, zijt gij geen vriend van de
keizer; een ieder, die zich koning maakt, verzet zich
tegen de keizer.

Evangelist

Pilatus dan hoorde deze woorden en hij liet Jezus
naar buiten brengen en zette zich op de rechter-
stoel, op de plaats, genaamd Litostrótos, in het
Hebreeuws Gabbata. En het was Voorbereiding
voor het Pascha, ongeveer het zesde uur, en hij
zeide tot de Joden:

Pilatus

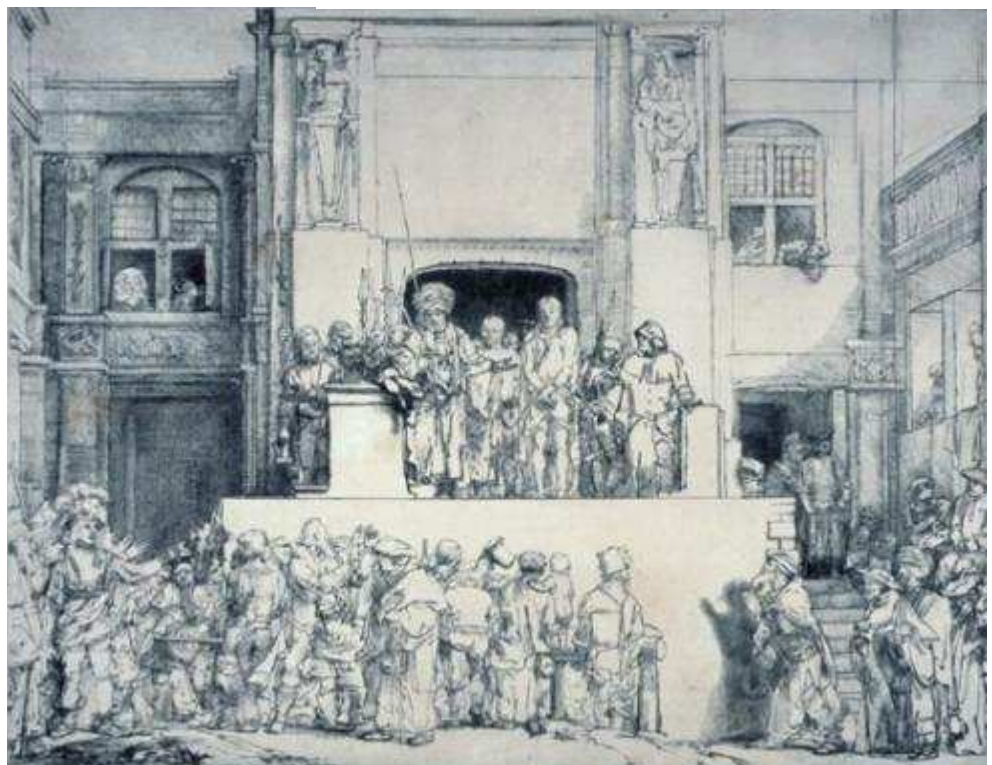
Zie, uw koning!

Evangelist

Zij dan schreeuwden:

'Ecce Homo'

Rembrandt, ets, 1655

Chor

Weg, weg mit dem, kreuzige ihn!

Evangelist

Spricht Pilatus zu ihnen:

Pilatus

Soll ich euren König kreuzigen?

Evangelist

Die Hohenpriester antwoordeten:

Chor

Wir haben keinen König denn den Kaiser.

Evangelist

Da überantwortete er ihn, daß er gekreuziget würde. Sie nahmen aber Jesum und führten ihn hin. Und er trug sein Kreuz und ging hinaus zur Stätte, die da heißet Schädeltätt, welche heißet auf Ebräisch: Golgatha.

Nr. 24 Aria (bas met koor)

Eilt, ihr angefochtenen Seelen,
Geht aus euren Marterhöhlen,
Eilt – *Wohin?* – nach Golgatha!
Nehmet an des Glaubens Flügel,
Fliedt – *Wohin?* – zum Kreuzeshügel,
Eure Wohlfahrt blüht allda!

Nr. 25 Recitatief en koor

Evangelist

Allda kreuzigten sie ihn, und mit ihm zween andere zu beiden Seiten, Jesum aber mitten inne. Pilatus aber schrieb eine Überschrift und satzte sie auf das Kreuz, und war geschrieben: «Jesus von Nazareth, der Juden König». Diese Überschrift lasen viel Juden, denn die Stätte war nahe bei der Stadt, da Jesus gekreuziget ist. Und es war geschrieben auf hebräische, griechische und lateinische Sprache. Da sprachen die Hohenpriester der Juden zu Pilato:

Chor

Schreibe nicht: der Juden König, sondern daß er gesaget habe: Ich bin der Juden König.

Evangelist

Pilatus antwoordet:

Pilatus

Was ich geschrieben habe, das habe ich geschrieben.

Nr. 26 Koraal

*In meines Herzens Grunde,
Dein Nam und Kreuz allein
Funkelt all Zeit und Stunde,
Drauf kann ich fröhlich sein.
Erschein mir in dem Bilde*

Koor

Weg met Hem! Weg met Hem! Kruisig Hem!

Evangelist

Pilatus zeide tot hen:

Pilatus

Moet ik uw koning kruisigen?

Evangelist

De overpriesters antwoordden:

Koor

Wij hebben geen koning, alleen de keizer!

Evangelist

Toen gaf hij Hem aan hen over om gekruisigd te worden. Zij dan namen Jezus en voerden hem heen, en Hij, zelf zijn kruis dragende, ging naar de zogenaamde Schedelplaats, in het Hebreeuws genaamd Golgota.

Haast u, zwaar beproefde zielen,
verlaat uw martelaarsholen.
Haast u – *Waarheen?* – naar Golgatha!
Gebruik de vleugels van het geloof,
vlucht – *Waarheen?* – naar de heuvel van het kruis,
uw welzijn bloeit aldaar.

Evangelist

Daar kruisigden zij Hem, en met Hem twee anderen, aan weerszijden één, en Jezus in het midden. En Pilatus liet ook een opschrift schrijven en op het kruis plaatsen; er was geschreven: «Jezus, de Nazoreeër, de Koning der Joden». Dit opschrift dan lasen vele der Joden; want de plaats, waar Jezus gekruisigd werd, was dicht bij de stad, en het was geschreven in het Hebreeuws, in het Latijn en in het Grieks. De overpriesters der Joden dan zeiden tot Pilatus:

Koor

Schrijf niet: De Koning der Joden, maar dat Hij gezegd heeft: Ik ben de Koning der Joden.

Evangelist

Pilatus antwoordde:

Pilatus

Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.

*In de grond van mijn hart
fonkelt iedere tijd en uur
Uw naam en kruis alleen,
daarom kan ik vrolijk zijn.
Verschijn mij in een visioen,*

*Zu Trost in meiner Not,
Wie du, Herr Christ, so milde,
Dich hast geblut' zu Tod!*

*tot troost in mijn nood
hoe Gij, Heer Christus, zo mild
Uzelf hebt laten doodbloeden.*

Jezus aan het kruis (Johannes 19, 23-37; Mattheüs 27, 51-52)

Nr. 27 Recitatief

Evangelist

Die Kriegsknechte aber, da sie Jesum gekreuziget hatten, nahmen seine Kleider und machten vier Teile, einem jeglichen Kriegesknechte sein Teil, dazu auch den Rock. Der Rock aber war ungenähet, von oben an gewürket durch und durch.

Da sprachen sie untereinander:

Chor

Lasset uns den nicht zerteilen, sondern darum lösen, wes er sein soll.

Evangelist

Auf daß erfüllet würde die Schrift, die da saget: «Sie haben meine Kleider unter sich geteilet und haben über meinen Rock das Los geworfen.»

Solches taten die Kriegesknechte.

Es stund aber bei dem Kreuze Jesu seine Mutter und seiner Mutter Schwester, Maria, Kleophas Weib, und Maria Magdalena. Da nun Jesus seine Mutter sahe und den Jünger dabei stehen, den er lieb hatte, spricht er zu seiner Mutter:

Jesus

Weib, siehe, das ist dein Sohn!

Evangelist

Darnach spricht er zu dem Jünger:

Jesus

Siehe, das ist deine Mutter!

Evangelist

Toen dan de soldaten Jezus gekruisigd hadden, namen zij zijn klederen en maakten daarvan vier delen, voor iedere soldaat één deel, en zijn onderkleed. Dit kleed nu was zonder naad, aan één stuk geweven.

Zij zeiden dan tot elkander:

Koor

Laten wij dit niet scheuren, maar erom loten, voor wie het zijn zal;

Evangelist

Zodat het schriftwoord vervuld werd: «Zij hebben mijn klederen onder elkander verdeeld en over mijn kleding hebben zij het lot geworpen». Dit hebben dan de soldaten gedaan.

En bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder en de zuster zijner moeder, Maria van Klopas en Maria van Magdala. Toen dan Jezus zijn moeder zag en de discipel, die Hij liefhad, bij haar staande zeide Hij tot zijn moeder:

Jezus

Vrouw, zie, uw zoon.

Evangelist

Daarna zeide Hij tot de discipel:

Jezus

Zie, uw moeder.

Nr. 28 Koraal

*Er nahm alles wohl in acht
In der letzten Stunde,
Seine Mutter noch bedacht,
Setzt ihr ein' Vormunde.
O Mensch, mache Richtigkeit,
Gott und Menschen liebe,
Stirb darauf ohn alles Leid
Und dich nicht betrübe!*

*Hij droeg zorg voor alles
op het laatste moment,
Zo bedacht Hij nog zijn moeder,
en gaf haar een voogd.
O mens, breng alles op orde,
heb God en mensen lief,
sterf dan zonder enig lijden
en wees niet bedroefd!*

Nr. 29 Recitatief

Evangelist

Und von Stund an nahm sie der Jünger zu sich. Darnach, als Jesus wußte, daß schon alles vollbracht war, daß die Schrift erfüllet würde, spricht er:

Evangelist

En van dat uur af nam de discipel haar bij zich in huis. Hierna zeide Jezus, daar Hij wist, dat alles reeds volbracht was, opdat de Schrift vervuld zou worden:

Jesus
Mich dürstet!
Evangelist

Da stund ein Gefäße voll Essigs. Sie fülleten aber einen Schwamm mit Essig und legten ihn um einen Isopen und hielten es ihm dar zum Munde. Da nun Jesus den Essig genommen hatte, sprach er:

Jesus
Es ist vollbracht!

Nr. 30 Aria (alt)

Es ist vollbracht!
O Trost für die gekränkten Seelen!
Die Trauernacht
Läßt nun die letzte Stunde zählen.
Der Held aus Juda siegt mit Macht
Und schließt den Kampf.
Es ist vollbracht!

Nr. 31 Recitatief

Evangelist
Und neiget das Haupt und verschied.

Nr. 32 Aria (bas) met koraal

Mein teurer Heiland, laß dich fragen,
Jesu, der du warest tot,
Da du nunmehr ans Kreuz geschlagen
Und selbst gesagt: Es ist vollbracht,
Lebest nun ohn Ende,
Bin ich vom Sterben frei gemacht?
In der letzten Todesnot,
Nirgend mich hinwende
Kann ich durch deine Pein und Sterben
Das Himmelreich ererben?
Ist aller Welt Erlösung da?
Als zu dir, der mich versühnt,
O du lieber Herre!
Du kannst vor Schmerzen zwar nichts sagen,
Gib mir nur, was du verdient,
Doch neigest du das Haupt
Und sprichst stillschweigend: ja.
Mehr ich nicht begehre!

Nr. 33 Recitatief

Evangelist
Und siehe da, der Vorhang im Tempel zerriß
in zwei Stück von oben an bis unten aus.
Und die Erde erbebete, und die Felsen
zerrissen, und die Gräber täten sich auf,
und stunden auf viel Leiber der Heiligen.

Jezus
Mij dorst!
Evangelist

Er stond een kruik vol zure wijn; zij staken dan een spons, gedrenkt met zure wijn, op een hysopstengel en brachten die aan zijn mond. Toen Jezus dan de zure wijn genomen had zeide Hij:

Jezus
Het is volbracht!

Het is volbracht!
O troost voor de geprangde zielen!
De nacht van treurnis
laat het laatste uur slaan.
De Held uit Juda zegeviert machtig
en beslist de strijd.
Het is volbracht!

Evangelist
En Hij boog het hoofd en gaf de geest.

Mijn dierbare Heiland, laat ik U vragen,
Jezus, Gij die gestorven was,
Nu Gij daar aan het kruis geslagen bent
en zelf gezegd heeft: Het is volbracht,
Leeft nu zonder einde
Ben ik van de sterfelijkheid bevrijd?
In de laatste doodsnood
wend ik mij nergens anders heen
Kan ik door Uw pijn en sterven
het hemelrijk beërven?
Is er verlossing voor de hele wereld?
Dan tot U, die mij verzoent,
O, Gij lieve Heer!
Gij kunt van de pijn weliswaar niets zeggen,
Geef mij slechts, wat Gij verdiend hebt
maar Gij neigt het hoofd
en zegt stilzwijgend: ja.
meer begeer ik niet!

Evangelist
En zie, het voorhangsel van de tempel scheurde
van boven tot beneden in tweeën, en de aarde
beefde, en de rotsen scheurden, en de graven gin-
gen open en vele lichamen der ontslapen heiligen
werden opgewekt.

Nr. 34 Arioso (tenor)

Mein Herz, indem die ganze Welt
Bei Jesu Leiden gleichfalls leidet,
Die Sonne sich in Trauer kleidet,
Der Vorhang reißt, der Fels zerfällt,
Die Erde bebt, die Gräber spalten,
Weil sie den Schöpfer sehn erkalten,
Was willst du deines Ortes tun?

Nr. 35 Aria (sopraan)

Zerfließe, mein Herze, in Fluten der Zähren
Dem Höchsten zu Ehren!
Erzähle der Welt und dem Himmel die Not:
Dein Jesus ist tot!

Nr. 36 Recitatief

Evangelist

Die Juden aber, dieweil es der Rüsttag war, daß nicht die Leichname am Kreuze blieben den Sabbath über (denn desselbigen Sabbath's Tag war sehr groß), baten sie Pilatum, daß ihre Beine gebrochen und sie abgenommen würden. Da kamen die Kriegsknechte und brachen dem ersten die Beine und dem andern, der mit ihm gekreuziget war. Als sie aber zu Jesu kamen, da sie sahen, daß er schon gestorben war, brachen sie ihm die Beine nicht; sondern der Kriegsknechte einer eröffnete seine Seite mit einem Speer, und alsobald ging Blut und Wasser heraus. Und der das gesehen hat, der hat es bezeuget, und sein Zeugnis ist wahr, und derselbige weiß, daß er die Wahrheit saget, auf daß ihr gläubet. Denn solches ist geschehen, auf daß die Schrift erfüllet würde: «Ihr sollet ihm kein Bein zerbrechen.» Und abermal spricht eine andere Schrift: «Sie werden sehen, in welchen sie gestochen haben!»

Nr. 37 Koraal

*O hilf, Christe, Gottes Sohn,
Durch dein bitter Leiden,
Daß wir dir stets untertan
All Untugend meiden,
Deinen Tod und sein Ursach
Fruchtbarlich bedenken,
Dafür, wiewohl arm und schwach,
Dir Dankopfer schenken.*

Mijn hart, terwijl de hele wereld
bij het lijden van Jezus eveneens lijdt,
de zon zich in treurnis kleedt
het voorhangsel scheurt, de rots uiteenvalt,
de aarde beeft, de graven splijten,
omdat zij de Schepper koud zien worden,
wat wil jij in jouw plaats doen?

Vloei uiteen, mijn hart, in stromen van tranen
om de Hoogste te eren!
Vertel aarde en hemel de rampspoed:
je Jezus is dood!

Evangelist

De Joden dan, daar het Voorbereiding was en de lichamen niet op sabbat aan het kruis mochten blijven (want de dag van die sabbat was groot) vroegen Pilatus, dat hun benen gebroken en zij weggenomen zouden worden. De soldaten dan kwamen en braken de benen van de eerste en van de andere, die met Hem gekruisigd waren; maar toen zij bij Jezus gekomen waren en zagen, dat Hij reeds gestorven was, braken zij zijn benen niet, maar een van de soldaten stak met een speer in zijn zijde en terstond kwam er bloed en water uit. En die het gezien heeft, heeft ervan getuigd en zijn getuigenis is waarachtig en hij weet, dat hij de waarheid spreekt, opdat ook gij gelooft. Want dit is geschied, opdat het schriftwoord zou vervuld worden: «Geen been van Hem zal verbrijzeld worden». En weder zegt een ander schriftwoord: «Zij zullen zien op Hem, die zij doorstoken hebben».

*O help ons, Christus, Zoon van God,
door Uw bitter lijden
dat wij u steeds onderdanig
alle kwaad vermijden.
Dat wij uw dood en de oorzaak ervan
vruchtbaar gedenken,
en daarvoor, ofschoon wij arm en zwak zijn,
U dankoffers schenken*

Jezus' graflegging (Johannes 19, 38-42)

Nr. 38 Recitatief

Evangelist

Darnach bat Pilatum Joseph von Arimathia, der ein Jünger Jesu war (doch heimlich, aus Furcht vor den Juden), daß er möchte abnehmen den Leichnam Jesu. Und Pilatus erlaubete es. Derwegen kam er und nahm den Leichnam Jesu herab. Es kam aber auch Nikodemus, der vormals bei der Nacht zu Jesu kommen war, und brachte Myrrhen und Aloen untereinander, bei hundert Pfunden. Da nahmen sie den Leichnam Jesu, und bunden ihn in leinen Tücher mit Spezereien, wie die Juden pflegen zu begraben. Es war aber an der Stätte, da er gekreuziget ward, ein Garte, und im Garten ein neu Grab, in welches niemand je geleet war. Dasselbst hin legten sie Jesum, um des Rüsttags willen der Juden, dieweil das Grab nahe war.

Nr. 39 Koor

Ruht wohl, ihr heiligen Gebeine,
Die ich nun weiter nicht beweine,
Ruht wohl und bringt auch mich zur Ruh!
Das Grab, so euch bestimmet ist
Und ferner keine Not umschließt,
Macht mir den Himmel auf und schließt
die Hölle zu.
Ruht wohl, ihr heiligen Gebeine,
Die ich nun weiter nicht beweine,
Ruht wohl und bringt auch mich zur Ruh!

Nr. 40 Koraal

*Ach Herr, laß dein lieb Engelein
Am letzten End die Seele mein
In Abrahams Schoß tragen,
Den Leib in seim Schlafkammerlein
Gar sanft ohn einge Qual und Pein
Ruhn bis am jüngsten Tage!
Alsdenn vom Tod erwecke mich,
Daß meine Augen sehen dich
In aller Freud, o Gottes Sohn,
Mein Heiland und Genadenthron!
Herr Jesu Christ, erhöre mich,
Ich will dich preisen ewiglich!*

Evangelist

En daarna vroeg Jozef van Arimatea, een discipel van Jezus (maar in het verborgen uit vrees voor de Joden) aan Pilatus het lichaam van Jezus te mogen wegnemen; en Pilatus stond het toe. Hij kwam dan en nam zijn lichaam weg. En ook kwam Nikodemus, die de eerste maal des nachts tot Hem gekomen was, en hij bracht een mengsel mede van mirre en aloë, ongeveer honderd pond. Zij namen dan het lichaam van Jezus en wikkelden het in linnen windsels met de specerijen, zoals het bij de Joden gebruikelijk is te begraven. En er was ter plaatse, waar Hij gekruisigd was, een hof en in die hof een nieuw graf, waarin nog nooit iemand was bijgezet; daar dan legden zij Jezus neder wegens de Voorbereiding der Joden, omdat het graf dichtbij was.

Rust zacht, gij heilig gebeente
dat ik nu verder niet beweene.
Rust zacht en breng ook mij tot rust!
Het graf, zoals het voor U is bestemd
en dat verder geen rampspoed bevat,
maakt voor mij de hemel open en sluit
de toegang tot de hel.
Rust zacht, gij heilig gebeente
dat ik nu verder niet beweene.
Rust zacht en breng ook mij tot rust!

*Ach Heer, laat Uw lieve engeltjes
aan het eind mijn ziel
naar Abrahams schoot brengen!
Laat mijn lichaam in zijn slaapkamertje
heel zacht, zonder kwellingen en pijn
rusten tot aan de jongste dag!
Wek mij dan op uit de dood,
opdat mijn ogen U mogen zien
in alle vreugde, o Zoon van God,
mijn Heiland en genadetroon!
Heer Jezus Christus, verhoor mij
ik zal U eeuwig prijzen!*

Vertaling:

Nederlands Bijbelgenootschap 1951 (recitatieven) en Kamerkoor Vocoza/Bram Bos (overige teksten):

www.vocoza.nl

De afbeelding op het omslag is een detail uit een schilderij van Lucas Cranach de Oude, ca 1510

Eric Jansen – tenor

De tenor Eric Jansen besloot op latere leeftijd zijn passie te volgen en zijn beroep als freelance huisarts te combineren met de studie zang aan het Utrechts Conservatorium. Vorig jaar ronden hij zijn studie succesvol af. Hij is regelmatig te horen als solist in Bachs cantates en oratoria. Als lid van Studio 32 deed hij mee aan de operaproducties *Nozze Don Cosi* tijdens het Grachtenfestival in Amsterdam en aan *Porgy en Bess* met het Gelders Orkest. In 2013 maakte hij bij het Utrechts Studenten Koor en Orkest zijn debuut als evangelist in de Matthäus-Passion en afgelopen voorjaar als evangelist in de Johannes-Passion.

Andreas Goetze – bas-bariton

Andreas Goetze studeerde zang aan het Rotterdams Conservatorium. Als solist zong hij onder meer de Matthäus en Johannes Passion van Bach, de Messiah van Händel, de Christusrol in passies van Telemann en Schütz, en diverse requiems en stabat maters. Ook vertolkte hij rollen in opera's, onlangs nog in Mozarts *Le nozze di Figaro* in een productie van de Dutch National Opera Academy. Daarnaast heeft hij ruime ervaring als koorzanger. Hij zingt in het Laurens Collegium Rotterdam en werkte mee aan projecten van De Nederlandse Bachvereniging en Cappella Amsterdam. Ook zingt hij regelmatig in kleine ensembles, zoals Música Temprana.

Brigitte van Hagen – sopraan

Brigitte van Hagen is een veelzijdige sopraan en behaalde in 2013 haar master aan het Codarts Conservatorium Rotterdam. Al sinds haar vijftiende zingt zij in opera's, van klassiekers tot hedendaagse producties. Ook zingt ze oude muziek, zoals het repertoire van Constantijn Huygens in de serie van het Festival Oude Muziek. Als solist zong ze onder meer de Matthäus Passion en verscheidene cantates en missen van Bach. Ze werkte met orkesten als The Paradiso Orchestra, het Valerius Ensemble en Concerto d'Amsterdam. Daarnaast vormt ze duo's met de Ethiopische zangeres Minyeshu en de singer-songwriter Gerhardt.

Rob Meijers - countertenor

Rob Meijers begon zijn opleiding als bariton aan het conservatorium van Maastricht en specialiseerde zich tijdens zijn Master Solozang/Opera tot countertenor. In 2005 ontving hij de Music Award Maastricht en in 2010 behoorde hij tot de laureaten van het Internationaal Vocalisten Concours in 's-Hertogenbosch. Als solist is hij regelmatig te horen in de belangrijkste oratoria van componisten als Pergolesi, Bach, Händel en andere grootmeesters uit de barok. Hij betrad diverse grote podia in binnen- en buitenland, zoals het Concertgebouw in Amsterdam en de Municipal House-Smetana Hall in Praag. Ook geeft hij door het hele land concerten met de ensembles Castradivi en Vocal Chord. Tevens is hij actief als dirigent en zangdocent.

Lior Leibovici – tenor (concert 27 maart 2015)

De Israëliische tenor Lior Leibovici vertolkte op elfjarige leeftijd al de rol van Miles in *The Turn of the Screw* van Benjamin Britten. Hij studeerde zang aan het conservatorium van Parijs en het Centre de Musique Baroque de Versailles. Aan het conservatorium in Den Haag specialiseerde hij zich verder in de uitvoeringspraktijk van de oude muziek. Hij zong rollen in diverse opera's en vertolkte de evangelistenpartij in de passies van Bach. Ook maakt hij deel uit van ensembles op het gebied van oude muziek, zoals Cappella Pratensis, Thélème, Profeti della Quinta en het Egidius College.

Uroš Petrač – tenor (concert 29 maart 2015)

De Sloveense tenor Uroš Petrač studeerde aan het Conservatorium van Ljubljana en het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Hij rondde in 2010 zijn master af en behaalde al in 2002 een tweede plaats in de Grand Prix van Slovenië. Zijn repertoire reikt van opera, oratorium en lied tot oude muziek. Hij was lid van het ensemble van de Nederlandse Opera Studio van het seizoen 2012/2013. In verschillende landen voerde hij recitals en concerten uit, waaronder cantates en missen van Bach, de requiems van Mozart en Bruckner en *Die Schöpfung* van Haydn. Ook vertolkte hij rollen in diverse opera's.

Patrick Pranger- bas-bariton

Patrick Pranger studeerde zang aan het Noord-Nederlands conservatorium in Groningen en het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, waar hij ook lessen volgde in opera en oude muziek. Hij vertolkte rollen in diverse opera's, zong als ensemblezanger bij onder meer het Nederlands Kamerkoor en soleerde meerdere malen bij Bachkoor Holland. Het liefst zingt hij oratoria. Zo zong hij de grote werken en vele cantates van Bach, maar bijvoorbeeld ook de *Petite Messe Solennelle* van Rossini en de requiems van Duruflé, Fauré en Mozart. Tevens is Pranger dirigent en artistiek leider van diverse koren en vocale ensembles.